

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس موزه جنایات آمریکا»

مقدمه

به دنبال خروج دولت ایالات متحده آمریکا از برجام در اردیبهشت ماه ۱۳۹۷، مرحله اول تحریم‌های معلق شده در باره ایران دوباره بازگردانده شد و در مرحله دوم و پس از اتمام دوره ۱۸۰ روزه که وزارت خزانه داری آمریکا تعیین کرده بود؛ در نوامبر ۲۰۱۸ «سیزدهم آبان ماه ۱۳۹۷» یعنی روز تسخیر «لانه جاسوسی»، دولت آمریکا با اعمال تحریم‌های جدید فعالیت‌های صنایع نفت و گاز، کشتیرانی و خدمات بیمه را هدف قرار داد و در پی آن مدعی شد که صادرات نفت ایران را به صفر می‌رساند. در همین راستا و همزمان با مصادف شدن این تصمیم با روز ۱۳ آبان نمایندگان مجلس شورای اسلامی پیشنهاد طرحی با عنوان «تأسیس موزه جنایات آمریکا» به شماره ثبت (۶۱۰) را ارائه کردند تا از این طریق مجموع جنایات دولت آمریکا در حق ملت ایران را به صورت مجموعه موزه‌ای گردآوری کرده و در معرض دید بازدیدکنندگان داخلی و خارجی قرار دهند تا با نمایش این جنایات و ظلم‌های شیطان بزرگ در حق مظلومان، آگاهی عمومی را در مورد ماهیت نظام استکبار ارتقا دهند.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۱۰

شماره چاپ:

۱۴۷۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۵/۱۹

ارزیابی طرح

تاریخچه ایجاد موزه‌های با موضوع جرم و جنایات در اقصی نقاط دنیا به سال ۱۸۷۴ میلادی برمی‌گردد موزه‌هایی که معمولاً توسط دولت‌های محلی و با هدف نمایش جرم‌ها و جنایات واقع شده توسط جنایتکاران با سابقه و مشهور ایجاد شد.

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر مطالعات آموزش
و فرهنگ

بعدها ایجاد این موزه‌ها با محوریت موضوعاتی مانند حقوق بشر، جنگ‌ها و جنایات جنگی و نمایش دوران خفقان در کشورهای مختلف رواج بیشتری پیدا کرد و در کشورهایمانند آلمان (موزه جنایات قرون وسطی)، آفریقای جنوبی (موزه آپارتاید)، بوسنی (موزه نسل‌کشی)، کامبوج (موزه نسل‌کشی تیول اسلنگ)، ویتنام (موزه جنایات جنگ و تجاوز آمریکا (که هم‌اکنون به موزه بقایای جنگ تغییر نام داده است))، روسیه (موزه جنایات آمریکا و ناتو)، و ... به تأسیس موزه‌هایی با این منظور پرداختند. در ایران نیز موزه «عبرت» - با هدف نمایش جنایات رژیم پهلوی - نمونه‌ای از موزه‌هایی با این رویکرد است.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۷۰۱۶۶۱۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۷/۱

از منظر کارشناسی (آثار و پیامدها)

از یک منظر یکی از مهم‌ترین کارکردهای موزه جنایات، ثبت روندهای تاریخی ظلم علیه ملت‌های مظلوم به‌ویژه ایران است. کارکرد دیگر آن نمایش این جنایات به نسل‌های آینده و مردمان سایر ملل برای آشنایی با ماهیت پلید استکبار است. از دیگر کارکردهای آن ایجاد تفاهم میان ملت‌هایی است که به نحوی مورد ظلم آمریکا واقع شده‌اند و این امر از طریق ارتباط بین این جنایات در جای جای دنیا و به نمایش درآوردن آنها محقق خواهد شد. کارکرد مضاعفی که این موزه می‌تواند داشته باشد تقویت و بهبود پژوهش‌ها و مطالعاتی است که به تبیین و تفسیر این جنایات در دنیا می‌پردازد از این طریق می‌تواند زمینه انجام تحقیقات علمی و مدون و ماندگاری را فراهم آورد. به‌علاوه، با توجه به سابقه طولانی ظلم‌های استکبار جهانی و به‌ویژه آمریکای جنایتکار در تضییع حقوق ملت ایران طی دهه‌های اخیر، آشنایی و آگاهی عامه مردم و نسل امروزی از تطمات مربوط، ضرورت ایجاد مرکزی برای پژوهش و نمایش جنایات مذکور احساس می‌شود. با این ملاحظه که ضمن رعایت جنبه بین‌المللی موزه، بخش‌های متنوع و مختلفی متناسب با گروه‌های سنی به زبان‌های معتبر تعبیه شود.

از منظر حقوقی

تأسیس و راه‌اندازی موزه در نظام حقوقی ایران، در برخی قوانین و مقررات به‌عنوان یکی از وظایف اجرایی به‌شمار آمده است. به‌عنوان مثال «تجهیز و راه‌اندازی نمایشگاه و موزه حیات وحش و تنوع زیستی» بر اساس مصوبه هیئت وزیران از تکالیف سازمان محیط زیست قلمداد شده است.^۱ علاوه بر مصوبات مجلس شورای اسلامی در این زمینه، در رویه مقررگذاری نیز شاهدیم که برخی موزه‌ها به موجب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی^۲ و برخی دیگر به موجب مصوبات ستاد کل نیروهای مسلح^۳ تأسیس و راه‌اندازی شده‌اند. تجانس و تناسب موضوعی موزه‌ها باعث شده است تا هر یک از دستگاه‌ها و نهادهای مقررگزار نسبت به راه‌اندازی موزه به‌عنوان وظایف اداری اقدام نمایند. با این حال برخی ملاحظات در این باره وجود دارد:

۱. با توجه به اینکه راه‌اندازی موزه مستلزم افزایش هزینه‌های عمومی بوده و در طرح مزبور، طریق تأمین بار مالی پیش‌بینی نگردیده است، لذا رعایت اصل هفتادوپنجم قانون اساسی از حیث محل تأمل است
۲. مکلف کردن «دولت جمهوری اسلامی ایران» به تأسیس موزه از این حیث که مشخص نشده است منظور از دولت معنای اخص آن یعنی قوه مجریه است یا به معنای عام و شامل هر سه قوه و رهبری نیز می‌باشد، دارای ابهام است.
۳. جهت تسریع در اجرایی شدن آن و جلوگیری از اطاله زمان بررسی طرح مذکور توسط مجلس شورای اسلامی، شایسته است از طریق هیئت وزیران یا شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا ستاد کل نیروهای مسلح کشور پیگیری شود.
۴. عبارت «نهادهای مربوطه» مقرر در ماده‌واحد از این حیث که حدود و ثغور آنها مشخص نشده است، واجد ابهام است.

۱. هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۷/۹ با تجهیز و راه‌اندازی نمایشگاه و موزه حیات وحش و تنوع زیستی در شهرستان کرج موافقت نمود.

۲. ماده‌واحد تأسیس موزه تئاتر ایران مصوب پانصدونودوسومین جلسه مورخ ۱۳۸۵/۰۸/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

۳. اساسنامه «موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس» در سال ۱۳۹۵ مصوبه ستاد کل نیروهای مسلح که به تأیید مقام معظم رهبری رسید.

جمع‌بندی و پیشنهاد

در ارتباط با طرح پیشنهادی با موضوع مهم تأسیس موزه جنایات آمریکا، می‌توان گفت که اولاً در حال حاضر در لانه جاسوسی (سفارت سابق آمریکا) نمایندگانی دائمی از جنبه‌های مختلف ظلم آمریکا در حق ملت ایران و تأثیر آنها در سیاست‌های کشور، قبل از انقلاب وجود دارد که به تناوب به‌عنوان موزه ۱۳ آبان افتتاح و مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. این موزه که در یکی از ساختمان‌های سفارتخانه سابق آمریکا افتتاح شده است و چندین نمایندگانی از اسناد محرمانه، تلگراف‌ها و گزارشات سفارتخانه به سازمان سیا، دستگاه‌های مختلف ارتباطی و دستگاه‌های جاسوسی، شنود و غیره و همچنین اسناد جعلی به نمایش گذاشته شده‌اند. آنچه در شرایط فعلی و به‌عنوان یکی از کاستی‌های مبارزه با استکبار مشاهده می‌شود مرکزی برای پژوهش و مستندسازی متقن برای جنایات آمریکا در حق بشریت و به‌ویژه ایران اسلامی است که در کنار این پژوهش و مستندسازی می‌توان بخش‌های قابل نمایش را به‌صورت‌های گوناگون و زبان‌های مختلف و با ارائه شواهد مستدل ارائه و نمایش داد.

در مجموع، با در نظر گرفتن ملاحظات حقوقی مطرح شده، ایجاد موزه‌ای از جنس پژوهش و مستندسازی و با کارکرد نمایش جنایات آمریکا در حق ملت ایران و دیگر ملت‌های مظلوم ضرورت دارد. این مرکز می‌تواند از طریق بسط موزه مستقر در مجتمع فرهنگی ۱۳ آبان (لانه جاسوسی سابق) و با حمایت ستاد کل نیروهای مسلح کشور احداث گردد. لذا، اصلاح ماده‌واحد به شرح ذیل پیشنهاد می‌شود:

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مکلف است با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح نسبت به تأسیس موزه و مرکز اسناد جنایات آمریکا در محل لانه جاسوسی^۱ با رویکرد پژوهشی و نمایشی اقدام نماید.

۱. در مورد قرارگیری در محل سفارت سابق نکته قابل تأمل مشکلاتی است که احتمالاً در راستای بازدید افراد و تورهای خارجی از موزه پیش خواهد آمد، زیرا به گفته برخی از کارشناسان هیئت‌های سیاسی خارجی از رفتن به محل سفارت سابق آمریکا به دلیل مسائل احتمالی آتی اجتناب می‌کنند.